

(המשך מעמוד 31)

הכלים והאמצעים כדי לטפל במוכייהגור רל, להקל מעליהם את ייסוריהם ולאפי שר. להם לחיות חיים תקינים במידת האפי מה שנוצר, כביכול, במדינה לסייע למישר פחת ועפרון - רחוק ממנה. שירותיהם עוד למיניהם, פשוט פסחו עליה.

אברהם ומסעודה זעפרן אינם יודעים קראויותכוב. הם מתקשים גם בדיבור כי שפה העברית. יש להם קשיי התבטאות. והמישפטים היוצאים מפהם מקוטעים ומבולבלים. אין הם מתמצאים בסבך הדיבור ולקטיה, אינם יודעים את נוהלי הדיבור. זכויותיהם האזרחיות האלמנטריות אינן נהירות להם. כתוצאה מכך קל לביורקטים למיניהם להתעלם מהם. התוצאה: יצחק זעפרן בן הארבע-עשר רה וחצי, המשותק לחלוטין, אינו לומד. למרות שחוקי-היגיון רחובי מחייב לשלחו לכיתה ט', הוא יושב חסרת-תנועה בבית הוריו הצר. פעילותו היחידה היא בעת שהטליוויזיה פועלת. אז נעות עיניו על פני המסך המרצד.

שני אחיו הצעירים ממנו, שנפגעו גם הם במחלה, לומדים אומנם בבית-הספר, אולם זוהי מיצויות אנשים מלומדה בלי כד, כדי לצאת ידי-חובה. לאיש לא איכ פת מה קורה עימם אחרי שהם חוזרים מבית-הספר הביתה, ואם הם מסוגלים שכלה הבן הבכור, נאלצה המישפחה לעבור מדיירתה שבקומה עליונה לדירה בקומת-הרקע, ללא מדרגות. הם קיבלו דירה צנועה, בת 68 מ"ר, שיש בה מקי לחת, אך לא אמבטיה, ושכדי להגיע ל-פיתחה יש לטפס ולרדת במדרגות. בכל הדירה יש שולחן-כתיבה אחד בלבד, למי רות שכל שישה הילדים הם בגיל היגיון חובה, צריכים לבקר בגנים ובבית-ספר, אין להם שום מישוק חברתי, צעצוע, ספר או פריט אחר שיספק לששת הילדים תעסוקה ועניין כלשהו.

כשהם חוזרים ממוסדות החינוך שבהם הם לומדים, כלואים ילדי מישפחת זעפן רן בסלון של דירתם, נידונים לחיים.

התעלמות

מכל הפניות

מדי בוקר פוחכת מסעודה את שני בניה המוגבלים אל בית-הספר. בעי לה, אברהם, המתחיל את עבודתו בארי בע בבוקר, מסיים אותה בתשע, רץ ל-ביתו כדי לסייע לבנו המשותק. במרוצת השנים האחרונות הוא ניסה, באמצעות בני-מישפחתו, לקבל את עזרת המוסדות העירוניים והממלכתיים, אולם הושב ריקם. במחלקת-הסעד העירונית הבטיח עובד בשם גיסיס לעזור לסייע ל-מישפחה באיסוף מישקים לילדים ותנור לחימום הבית בחורף. דבר מאלה לא קיים.

כדי לפרנס את מישפחתו בכבוד, ביי עמ אברהם שסייעו לו להשיג חנות במקום-יגוריו, רצה להקים שם חנות ויקות, לצבור כסף כדי שיוכל לשקם את ילדיו שנפגעו, בקשתו נדחתה.

הוא פנה וביקש מכונית-כביסה עבור אשתו, שתקל עליה מעט את עבודות-הבית; עגלת-גלגלים לילדו הנכה, סיוע בבית בלימודים לילדיו האחרים. מכונית כביסה קיבלו. חוץ ממנה - כלום. מזה שנים מריץ אברהם מיכתבים למישפחה הסעד ולשרים העומדים בראשו. אף לא אחד מהמיכתבים זכה במענה.

לדוד מישתה, מנהל בית-הספר שילה בגבעתי-אולגה, שבו לומדים בני מישפחת זעפרן, ידועה חומרת המצב. נכון, הוא מודה, הוא אומנם לא ביקר מעולם בבית המישפחה כדי לראות את המצב מקרוב, אבל שמע על הבעיות. ידוע לו גם שיצוק, מסיים לפני שנה את כיתה ח' בבית-ספרו, אינו לומד. הוא אפילו יודע את הסיבה: "אין לו עגלת-גלגלים, ואין מי שיסייע אותו לבית-הספר. אבל זה שייך כבר לקצין ביקור-סדר במתי לקתי-חינוך בעיריית חדרה".

פעם, לפני שנה, שלחו לבית מישפחת זעפרן חילת בשירות לאומי. היא עזרה מעט לאם המישפחה וילדיה סייעה בהכנת השירותים. אולם היא סיימה את שירותה והלכה לדרכה. במקומה לא נשי לח איש.

נכון, מודה דוד מישתה, אני יודע שילדי זעפרן רק מבקרים בבית-הספר. באופן מעשי הם מפגרים בלימודים. הם זוקקים לחובכת שתעבוד עימם. את מאיר בן ה-9 צריך לשלוח לבית-ספר גלים.

שהוא בית-ספר לחינוך מיוחד. אבל אין מי שיסייע אותו לשם. בינתיים מחזק מאיר בבית-הספר שילה, למרות שאינו לומד שם מאומה.

לא שומעים,

לא רואים

גן-ראש-עיריית חדרה, מרדכי קוסטליץ, מודע אף הוא לבעיותיה של מישפחת זעפרן. "זוהי טרגדיה" הוא מודה, כשנשאל על-ידי כתב העולם הזה מה מתכוננת העירייה לעשות כדי לסייע למישפחה מוכתה-הגורל, הפגין קוסטליץ מיטען עצום של רצון-טוב: "אנו מספ לים במישפחה על הצד הטוב ביותר", טען. "לא נתסוך במאומה כדי לעזור להם... נעשה את מירב המאמצים".

אלא שמליצות אינן יכולות לעזור הרי בה מישפחת זעפרן. סגן-ראש-העיר הופתע לשמוע כי הילד המשותק אינו לומד, למרות ששנת הלימודים נפתחה לפני חודשיים. הוא הו עיק אליו את קצין הביקור הסדר של מחלקת החינוך, מר גורדון. זה אישר, למעשה, את כל מימצאי העולם הזה. מנהלת מחלקת-הסעד של עיריית חדרה, לאה ברגר, נתבקשה להסביר כיצד מסייעת המחלקה לפתרון בעיותיה של מישפחת זעפרן. היא התקשתה להצביע על תרומה ממשית. לעומת זאת היה לה שפע של הסברים מדוע לא ניתן להעניק לאברהם זעפרן רישיון לפתיחת חנות-ירקות. הוא אינו מתאים לניהול עסק עצמאי, השכלתו נמוכה, חוץ מזה, יש לו פרנסה.

על השאלה, מדוע לא הופנתה ה-מישפחה לטיפולה של אגודת איל"ן (איי גור ישראל לילדים הנפגעים), טענה כי איל"ן מטפלת רק בנפגעי שיתוק ילדים. לא היתה זו תשובה מדויקת. במטה איל"ן בתל-אביב הוסבר שאומנם, האיר-גון מסייע בעיקר לנפגעי שיתוק-ילדים ושיתוק מוחין, אך אם הנפגעים הם מתחת לגיל 18, מגיש להם איל"ן את מלא העזרה, גם אם שיתוקם נגרם ממחלה אחרת. אנשי איל"ן התקשו להאמין ש-מישהו בלישכת הסעד בחדרה אינו יודע על כך. "כל מה שיש לעשות הוא לפנות לסניף איל"ן בחדרה", הסבירו, אשר ל-מכשירים האורטופדיים ולעגלות-הנכים, נאמר באיל"ן שזוהו תחום אחריותה של לישכת-הבריאות המקומית.

שושנה שמלר, העובדת הסוציאלית של לישכת-הבריאות בחדרה, סירבה תחילה למסור פרטים בנושא. בטענה שאלה הם "סודות רפואיים". אולם, כאשר נשאלה מדוע אין יצחק זעפרן יכול לקבל עגלת-נכים, השיבה, כי אין הלישכה מעניי קנה עגלת-נכים, אלא על סמך אישור מר רופא שהדבר נחוץ. "אחתי, הרוסיס את הפוטנציאל של החולה", טענה. "עד ש-מומחים לא מחליטים שאין דרך שיקומית אחרת, אין פגעים בעגלת-נכים". את התיאוריה שלה ביססה שושנה שמלר על שיטת הטיפול של מוסד איל"ן.

הילדים נידונו

לשיכחה

זוהי מחזה תורשתית, שגור-מיה מועברים על-ידי הגנים מדור לדור, הסביר ה"ר ליאון דה-פלסקי, מי מוסד איל"ן את מהות המחלה. "כיום יש דרך לבדוק, באמצעות בדיקות-דם, אם אדם מסוים נושא את המחלה, אך אין כל דרך לחסן מפניה או לרפאה. "חולה שהגיע לשלב שבו אינו מסוגל ללכת יותר (השלב שבו שרוי יצחק זעפרן מזה שנה וחצי), ברור שיש להו-שיבו בכיסא-גלגלים". באל"ן מציינים חולים דומים יצחק זעפרן, בכיסא-גלגלים חשמלי ובאביזרי-עזר נוספים המסייעים לחולים לתפקד.

מדוע לא פנתה לישכת-הבריאות של חדרה עד כה למוסד איל"ן, כדי לפתור את בעיותם של הילדים החולים במישפחת זעפרן? שאלה זו נשארה חסרת-תשובה, כמו כל שאר השאלות האופפות את אייהטי פול והתעניינות בגורלה של מישפחת זעפרן. אברהם ומסעודה זעפרן מתקשים לדבר. הם אינם יודעים לצעוק, הפוך שולחנות, לאיים באלומות ולתבוע את זכויותיהם. ילדיהם נידונו לשיכחה ולסבל.

במדינה

(המשך מעמוד 23)

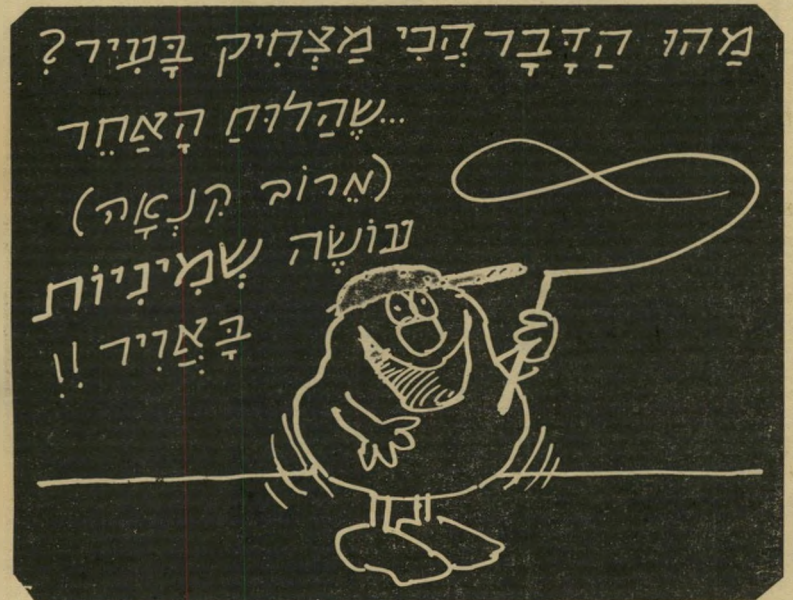
אין מערת-מכפלה, אך בכל זאת כבר היו מאסרים וקטנות. אחד החסידים נצטר בעוון הפעלת חנות-מוזון באזור מגורים, שבו אסור להקים עסקים. מועצת העיריה הורתה לחסידים להפסיק מלהשתמש במרתפים שבהם הוקמו בתי-ספר ובתי-נסת. בינתיים תובעת המועצה לפרוץ לבתים, להרוס קירות. "הם ידעו מה הם עושים כשהקימו בתים אלה", אמר הפרקליט, "והם צריכים לשאת בתוצאות".

"קשיחות-לב" אנשי העיריה מכחישים שיש לסיכסוך רקע עדתי או דתי. "זהו מאבק שיגרתני על חוקי-עזר עירוניים", טען פרקליטם. שונה דעתם של החסידים. הם רומזים שיש כאן עניין אנטי-שמי. כאשר באו לעיר, טענו, לא בא אליהם אף אחד מה תושביה כדי לברכם ולעזור להם. "האם זוהי המסורת באמריקה?" התלונן לפקוד ביץ. "נדהמתי! זוהי עיירה קטנה, לא עיר גדולה שבו הולכים אנשים לאיבוד!" אך אנשי מונרו, כמו אנשי חברון,

כאשר נוסד הלוח הכפול, שהבטיח לי-מפרסמי מודעות קטנות ידיעות אחרונות, שמודעתם תפרסם גם בהארץ, אותו מחיר. מסתבר כי זה היה פיתוי קוסם לאורך זמן. כמות המודעות בלוח הכפול גדלה בהדרגה עד שהגיעה, לפני כשנתיים, לי-כמות מודעות-הלוח שהתפרסמו בלוח מעריב. מאז הוביל ידיעות אחרונות ראי שון במרוץ, עד שהגיע למצב בו כמות המודעות בלוח שלו היתה גדולה בכי-60% מזו של לוח מעריב.

התחרות בחזית זו אינה רק על יוקרה ועל כסף, למודעות-הלוח יש השלכות מרחיקות-לכת רבה יותר. במערכות הצהרוניים מתייחסים אל מודעות אלה כאל חור מרקיאה המושך רבבות צרכנים בסור טנציה, תורם תרומה ישירה לגידול הת-פוצה.

אנשי מעריב חיפשו דרכים כדי לבלום את העלייה המסחררת של הלוח הכפול. לפני שעמד לפגוע ההסכם בין ידיעות הארץ, ניסו אנשי מעריב לשדל את בעי-

"לוח שמונה" בקאריקטורה של ציחה מנוסי ב"לוח הכפול" על סכינים

לי הארץ לחתום על הסכם עימם, לפיר-סום לוח כפול, כשנענו בשלילה, הרחיקו לכת, הציעו לאנשי ידיעות אחרונות עצי-מם שיתוף-פעולה: פירסום זהה של מודעות-הלוח בשני הצהרונים, דבר שפיי-רושו מעין קארטל.

כאשר לא הצליחו גם בכך, הם יזמו את לוח שמונה, שנועד להוות את הת-שובה המוחצת, ללוח הכפול. בניגוד למודעה הקטנה של ידיעות אחרונות, המת-פרסמת באותו יום גם בהארץ, הציע מעריב הצעה קוסמת: כל מודעה המת-פרסמת בו, תתפרסם תמורת אותו מחיר גם בדבר וגם בשישה עיתונים לועזיים, השייכים להוצאה לאור של מפא"י לשעבר. גם בגלי האתר, כדי לבלום את

מיתקפת לוח שמונה יצא הלוח הכפול במסע פירסום, בו נטען כי לוח שמונה מוליך שולל את המפרסם הקטן. שכן הוא אינו מספר לו שמודעתו מתפרסמת בעיתונים הלועזיים בעברית, נוסף לכך, טענו אנשי מעריב, הם מחזיקים בקהל קוראים גדול יותר. מאשר כל קוראי לוח שמונה. הם הס-תמכו בכך על סקר איגוד המפרסמים.

כדי להשיב מילחמה שורה, שכר מעריב את שירותיו של מישר-פירסום. זה הכין מודעה נגדית, שהבטיחה את מה שכונה בפיו "שקרים" של מודעת הלוח הכפול. נטען בה כי מעריב הודיע מראש שיש-עוד מודעות לוח שמונה יתפרסמו בכל העיתונ-נים בעברית. כן צויין שסקר הקוראים עליו מסתמך הלוח הכפול לא היה ולא נברא.

בדיקה הוכיחה כי ידיעה שפורסמה על הופעת לוח שמונה במעריב, ציינה אומנם בפירוט שהמודעות יתפרסמו בכל העיתונ-נים בעברית, אלא שמאו לא פורסם על כך דבר, לעומת זאת, לא נערך אומנם כל סקר על קהל קוראי הלוח הכפול.

(המשך בעמוד 34)

אינם מוכנים לשמוע. ומנוי וגמור עימם להילחם לחיים ולמוות. "קודם יש להרוס את כל המיבנים הבלתי-יחוקיים", הכריזו, "ורק אחר-כך אפשר לדבר על פשרות".

עיתונות

חלף עם הלוח

מה מאחרי הקרב הגדול על המודעה הקטנה קרוב למאה מיליון ל"י בשנה מוציי-אים אזרחי ישראל כדי להציע למכירה מקררים ישנים, לחפש דירות בהשכרה, בנות-יוג מתאימות או מכונית מיד שנית. עיקר הסכום היה זורם אל שני עיתוני-הערב באמצעות "מודעות-לוח".

אלה הן המודעות הקטנות, שעברו פיר-סומן משלמים לפי מילה. מבחינת סך כל המודעות המתפרסמות בעיתונים אלה, תופסים מדורי מודעות-הלוח של המודעה הקטנה בין 20% ל-25% של שטח המודעות הכללי ושל המחזור הכספי שלהן. למרות זאת הפכה חזית המודעה הקטנה לחזית העימות הלהוטת ביותר בין שני הצהרונים.

התחרות ששררה בעבר בין בעלי ועורכי ידיעות אחרונות מצד אחד, ומעריב מצד שני, הפכה לשתיהו-פעולה בהרבה תחור-מים, להוציא את התחום האחד הזה, בו יצאו שני העיתונים זה כנגד זה. "על סכינים" היה זה קרב של מודעות-ענק בסכומים של רבבות לירות. של השמצות הדדיות והאשמות גלויות ברמייה ובשקר. לא רק כסף, במשך שנים רבות היתה למעריב השליטה בבלעדית בשוק המודעות הקטנות. כעיתון הנפוץ ביותר במדינה הוא זכה, באופן טבעי למירב מודעות-הלוח. מצב זה נמשך עד ל-1968.